

## Bài 4

# MỘT SỐ VẤN ĐỀ MANG TÍNH TOÀN CẦU

Cùng với việc bảo vệ hòa bình, nhân loại hiện nay đang phải đổi mới với nhiều thách thức mang tính toàn cầu như : bùng nổ dân số, già hoá dân số, ô nhiễm môi trường,... gây ra những hậu quả nghiêm trọng.

## I - DÂN SỐ

### 1. Bùng nổ dân số

Dân số thế giới tăng nhanh, nhất là ở nửa sau của thế kỷ XX. Càng những năm về sau, thời gian dân số tăng thêm 1 tỉ người càng rút ngắn. Năm 2005, số dân thế giới là 6477 triệu người ; hiện nay trung bình mỗi năm tăng thêm gần 80 triệu người. Dự kiến dân số thế giới có thể ổn định vào năm 2025 với số dân khoảng 8 tỉ người.

Sự bùng nổ dân số hiện nay trên thế giới diễn ra chủ yếu ở các nước đang phát triển. Các nước này chiếm khoảng 80% dân số và 95% số dân già tăng hàng năm của thế giới.

**Bảng 4. Tỉ suất gia tăng dân số tự nhiên trung bình năm**

(Đơn vị : %)

Nhóm nước \ Giai đoạn	1960 - 1965	1975 - 1980	1985 - 1990	1995 - 2000	2001 - 2005
Phát triển	1,2	0,8	0,6	0,2	0,1
Đang phát triển	2,3	1,9	1,9	1,7	1,5
Thế giới	1,9	1,6	1,6	1,4	1,2

*[Dựa vào bảng 4, so sánh tỉ suất gia tăng dân số tự nhiên của nhóm nước đang phát triển với nhóm nước phát triển và toàn thế giới.]*

*[Dân số tăng nhanh dẫn tới những hậu quả gì về mặt kinh tế xã hội ?]*

## 2. Già hoá dân số

Dân số thế giới đang có xu hướng già đi. Trong cơ cấu theo độ tuổi, tỉ lệ người dưới 15 tuổi ngày càng thấp, tỉ lệ người trên 65 tuổi ngày càng cao và tuổi thọ của dân số thế giới ngày càng tăng.

Số người cao tuổi hiện nay tập trung nhiều nhất ở Tây Âu. Khu vực Nam Á, Tây Á, châu Đại Dương và Ca-ri-bê là những nơi có số người cao tuổi đang tăng nhanh. Dự báo đến năm 2020, số lượng người cao tuổi chiếm 14% tổng số dân của thế giới.

*Dân số già dẫn tới những hậu quả gì về mặt kinh tế [xã hội] ?*

## II - MÔI TRƯỜNG

Dưới áp lực ngày càng lớn của gia tăng dân số và sự tăng trưởng hoạt động kinh tế, môi trường toàn cầu ngày càng bị ô nhiễm và suy thoái nặng nề, gây nhiều hậu quả nghiêm trọng.

### 1. Biến đổi khí hậu toàn cầu và suy giảm tầng ôdôn

Lượng CO<sub>2</sub> tăng đáng kể trong khí quyển gây ra hiệu ứng nhà kính, làm cho nhiệt độ Trái Đất tăng lên. Ước tính trong 100 năm trở lại đây, Trái Đất nóng lên 0,6°C. Dự báo vào năm 2100, nhiệt độ Trái Đất sẽ tăng thêm từ 1,4°C đến 5,8°C.

Việc sử dụng năng lượng trong công nghiệp và sinh hoạt, đặc biệt ở các nước phát triển, đã đưa vào khí quyển một lượng lớn khí thải, gây ra mưa axit ở nhiều nơi trên Trái Đất. Đồng thời, khí thải CFC<sub>6</sub> đã làm tăng ôdôn mỏng dần và làm lỏng thủng tầng ôdôn ngày càng rộng ra.

*Hãy nêu những hậu quả do hiệu ứng nhà kính, thủng tầng ôdôn và mưa axit đối với đời sống trên Trái Đất.*

### 2. Ô nhiễm nguồn nước ngọt, biển và đại dương

Chất thải công nghiệp và chất thải sinh hoạt chưa được xử lý đổ trực tiếp vào các sông, hồ đã làm ô nhiễm nghiêm trọng nguồn nước, dẫn đến việc khan hiếm nước sạch ở nhiều nơi trên thế giới. Theo Liên hợp quốc, có khoảng 1,3 tỉ người trên toàn cầu, trong đó hơn 1 tỉ người ở các nước đang phát triển bị thiếu nước sạch.

Việc đổ các chất thải chưa được xử lý vào sông ngòi và biển, cùng các sự cố đắm tàu, rửa tàu, tràn dầu xảy ra ở nhiều nơi đang làm môi trường biển và đại dương chịu nhiều tổn thất lớn.



**Hình 4. Ô nhiễm dầu trên biển**

*Tại sao khắp nơi trên thế giới đều có các hoạt động bảo vệ môi trường ?*

### 3. Suy giảm đa dạng sinh vật

Việc khai thác thiên nhiên quá mức của con người làm cho nhiều loài sinh vật tuyệt chủng hoặc đứng trước nguy cơ tuyệt chủng. Hậu quả là làm mất đi nhiều loài sinh vật, các gen di truyền, nguồn thực phẩm, nguồn thuốc chữa bệnh, nguồn nguyên liệu của nhiều ngành sản xuất,...

*Dựa vào hiểu biết của bản thân, hãy nêu một số loài động vật ở nước ta hiện đang có nguy cơ tuyệt chủng, hoặc còn lại rất ít.*

## III – MỘT SỐ VĂN ĐỀ KHÁC

Trong những thập niên cuối của thế kỉ XX và những năm đầu của thế kỉ XXI, xung đột sắc tộc, xung đột tôn giáo và nạn khủng bố trở thành mối đe doạ trực tiếp tới ổn định, hoà bình của thế giới. Nạn khủng bố ngày nay xuất hiện ở nhiều nơi trên thế giới, với rất nhiều cách thức khác nhau (sát hại thủ lĩnh chính trị, bắt cóc con tin, huấn luyện và

sử dụng người làm thuê vào hoạt động khủng bố,...). Điều cực kì nguy hiểm là các phần tử khủng bố đã sử dụng các thành tựu của khoa học, công nghệ để thực hiện hoạt động khủng bố (tấn công bằng vũ khí sinh hoá học, chất nổ, phá hoại mạng vi tinh,...).

Bên cạnh khủng bố, hoạt động kinh tế ngầm (buôn lậu vũ khí, rửa tiền,...), tội phạm liên quan đến sản xuất, vận chuyển, buôn bán ma tuý,... cũng là những mối đe doạ đối với hoà bình và ổn định trên thế giới.

Để giải quyết các vấn đề trên, cần phải có sự hợp tác tích cực giữa các quốc gia và toàn thể cộng đồng quốc tế.

## CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Chứng minh rằng trên thế giới, sự bùng nổ dân số diễn ra chủ yếu ở nhóm nước đang phát triển, sự già hóa dân số diễn ra chủ yếu ở nhóm nước phát triển.
2. Nạn khủng bố gây ra những hậu quả nghiêm trọng gì đối với hoà bình và ổn định của thế giới ?
3. Hãy lập bảng trình bày về một số vấn đề môi trường toàn cầu theo gợi ý sau :

Vấn đề môi trường	Nguyên nhân	Hậu quả	Giải pháp
Biến đổi khí hậu			
Ô nhiễm nguồn nước ngọt			
Suy giảm đa dạng sinh vật			